

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

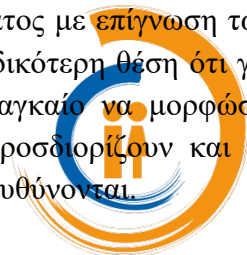
Το δοκίμιο αναφέρεται στις απαιτήσεις της δημοκρατίας. Αρχικά, επισημαίνει την ανάγκη της για δημοκράτες πολίτες με δημοκρατική συνείδηση, ηθική βούληση και νομιμοφροσύνη. Έπειτα τονίζει ότι χωρίς ελεύθερους, με μέτρο και ευθύνη πολίτες ελλοχεύει ο κίνδυνος της δικτατορίας, της δουλείας και της αναρχίας. Συνεχίζει υπογραμμίζοντας την σημασία των ηθικών αξιών, της ανθρωπιάς και της διαλλακτικότητας για την δημοκρατία, ενώ καταγγέλλει τον φανατισμό ότι καταργεί την δημοκρατία. Καταλήγει λέγοντας ότι η μαζοποίηση είναι ασύμβατη με την Δημοκρατία, η οποία χρειάζεται πολίτες με εσωτερικές δυνάμεις και ελεύθερη κρίση. (λέξεις 86)

B1.

- α. Λ
- β. Σ
- γ. Λ
- δ. Σ
- ε. Σ

B2.

Η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου είναι παραγωγική. Ξεκινάει από τη γενική θέση ότι η δημοκρατία χρειάζεται έναν πολίτη μορφωμένο, υπεύθυνο, ελεύθερο απέναντι στο κράτος με επίγνωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών του και καταλήγει στην ειδικότερη θέση ότι για να διασφαλιστούν όλα τα παραπάνω η δημοκρατία είναι αναγκαίο να μορφώσει πολίτες που να πειθαρχούν στους νόμους. Αυτοί άλλωστε προσδιορίζουν και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών στους οποίους απευθύνονται.

B3.

Η δεύτερη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων.

- **Αιτιολόγηση :** «...γιατί η άγαν ελευθερία – παλιά αλήθεια – οδηγεί στη σκλαβιά τόσο το άτομο όσο και την πολιτεία.»
«...γιατί την αναλαμβάνει αυτή εξολοκλήρου...»
- **Αίτιο – αποτέλεσμα :**
Αίτιο: «Ελευθερία χωρίς μέτρο και ευθύνη»
Αποτέλεσμα: «οδηγεί στη δικτατορία, στον ολοκληρωτισμό»
Αίτιο : «όπως και ευθύνη χωρίς ελευθερία»
Αποτέλεσμα: «ξεπέφτει στη δουλεία»
Αίτιο: «Η δικτατορία»
Αποτέλεσμα: «αφαιρεί από το άτομο τη συνείδηση της ευθύνης»
Αίτιο: «Γι' αυτό η αναρχία»
Αποτέλεσμα: «καταλήγει στη δικτατορία»
Αίτιο: «κι αυτή πάλι όταν πέσουν οι εξωτερικές προϋποθέσεις της (δικτατορίας)»
Αποτέλεσμα: «κρημνίζεται στην αναρχία.»
- **Σύγκριση – αντίθεση:** Συγκρίνει το αίσθημα ευθύνης των πολιτών στη δικτατορία και στην αναρχία. «Η δικτατορία αφαιρεί από το άτομο τη συνείδηση της ευθύνης, γιατί την αναλαμβάνει αυτή εξολοκλήρου, ενώ από την αναρχία απουσιάζει η ευθύνη.»

B4.

α) Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη διπλή παύλα για να παραθέσει μία άποψη συμπληρωματική, δευτερεύουσας σημασίας, ένα σχόλιο για να φωτιστεί περισσότερο το θέμα. Η άποψη αυτή θα μπορούσε και να παραλειφθεί. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει να διευκρινίσει ότι οι ηθικές προϋποθέσεις της δημοκρατίας, δηλαδή η αίσθηση ευθύνης, η ευθύτητα, η τιμιότητα και το υψηλό φρόνιμα, διασφαλίζουν την ελευθερία του ατόμου.

β) Οι τρόποι πειθούς που χρησιμοποιούνται στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου είναι επίκληση στη λογική και επίκληση στο συναίσθημα. Πιο συγκεκριμένα στα σημεία «Είναι άλλωστε μόνο κατ' επίφαση δημοκράτες» και «Κατ' ουσίαν έχουν νοοτροπία και ψυχή τυράννων» αναγνωρίζεται ως τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική με λογικά επιχειρήματα (μέσο επίκλησης στη λογική). Στην υπόλοιπη παράγραφο αναγνωρίζεται ως τρόπος πειθούς η επίκληση στο συναίσθημα με μέσα α) ειρωνεία: «Είναι άλλωστε μόνο κατ' επίφαση δημοκράτες» β) μεταφορική χρήση της γλώσσας: «ενταφιάζουν τις δημοκρατίες» και γ) συγκινησιακή χρήση της γλώσσας «που δρουν κρυπτόμενοι πίσω από ένα ψυχικά αιχμαλωτισμένο λαό».

B5.

α) Η συνοχή μεταξύ της πέμπτης και έκτης παραγράφου εξασφαλίζεται μέσα από τις φράσεις «Η Δημοκρατία θέλει ...» και «Η Δημοκρατία απαιτεί...» με τις οποίες ξεκινάνε και οι δύο παράγραφοι. Επαναλαμβάνεται η λέξη Δημοκρατία, η οποία λειτουργεί και στις δύο περιπτώσεις ως υποκείμενο στα ρήματα «θέλει» και «απαιτεί» που είναι συνώνυμα.

β)

πειθαναγκασμός
αρχομανής
αυτοδιάθεση
νομοταγής

Γ.

Φίλες και φίλοι,

Η Βουλή των εφήβων αποτελεί θεσμό μέσα από τον οποίο δίνεται η ευκαιρία σε όλους εμάς τους νέους που συμμετέχουμε εκπροσωπώντας τη γενιά μας να διατυπώσουμε τις σκέψεις και τις απόψεις μας για την πολυπρισματική πραγματικότητα που βιώνουμε. Ως φορείς του μέλλοντος και ελπίδα για έναν καλύτερο κόσμο τολμάμε μέσα από αυτό το βήμα να θίξουμε φλέγοντα θέματα της σύγχρονης και πολυσύνθετης ζωής. Ένα ίσως από τα πιο σημαντικά αποτελεί η ιδιότητα του σύγχρονου ανθρώπου. Θα ήθελα λοιπόν να σας εκφράσω τις θέσεις μου για τα αίτια της πολιτικής απάθειας και για την σημασία της ενεργής συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

Ζητούμενο 1: Ποιοι είναι οι λόγοι που οδηγούν τον σύγχρονο άνθρωπο στην πολιτική απάθεια;

❖ **Αλλοτριωμένος πολιτικός**

- Η ψηφοθηρία και ο ωφελιμισμός των πολιτικών. Τους απασχολεί μόνο η προσωπική τους προβολή και αυτοεπιβεβαίωση, η εξασφάλιση των μισθών και των προνομίων τους και η εξυπηρέτηση των προσωπικών τους συμφερόντων.
- Η διαιώνιση του περίφημου φαινομένου των πελατειακών σχέσεων («ρουσφέτια», «μίζες»,...) και της πολιτικής διαφθοράς.

- Η συνεχής αποτυχία επίλυσης των σοβαρών προβλημάτων των πολιτών και της κοινωνίας (ανεργία, οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες...) από τους πολιτικούς.
- Η δημιουργία μιας πολιτικής elite, απ' την μία, που δεν επιδιώκει την επαφή, ή δεν αναμειγνύεται με τον μεγάλο όγκο του απλού λαού, ούτε γνωρίζει τις πραγματικές ανάγκες του. Κι απ' την άλλη, ο πολιτικός λαϊκισμός που «συνθλίβει» κάθε τάση πνευματικής ή άλλης προόδου του λαού.
- Ο νεποτισμός/ οικογενειοκρατία.
- Η μικροπολιτική τάση κάποιων να χωρίζουν τους πολίτες στους «δικούς μας» και τους «άλλους», δημιουργώντας φανατισμούς και διχασμούς ανάμεσά τους.
- Η συγκάλυψη της αλήθειας και η απροθυμία κάποιων πολιτικών να αναγνωρίσουν τα σφάλματα, αλλά και τις παραλείψεις τους. Μια στάση δηλαδή μόνιμα υποκριτική.
- Η τάση τους να δίνουν μόνιμα υποσχέσεις που δεν πραγματοποιούν, τα ψεύδη, η μεγαλοστομία και η υπερβολή στον λόγο τους (λεκτικός πληθωρισμός).
- Η φιλαρχία, η αλαζονεία κάποιων απ' αυτούς και η προτίμησή τους προς τους κόλακες που δεν ευνοεί το θάρρος και τον έλεγχο της εξουσίας. Όπως όμως ξέρουμε: «η εξουσία που δεν υπόκειται σε έλεγχο παραφρονεί».
- Η συνεχής, επίμονη και συχνά προκλητική πολιτική προπαγάνδα.
 - ➔ όλα τα παραπάνω έχουν προκαλέσει την απαξίωση των πολιτών για την πολιτική ζωή και κατ' επέκταση την απολιτική στάση ζωής.

❖ Η ηθική αλλοτρίωση των πολιτών

- Παρατηρείται ηθική και πνευματική κατάπτωση των πολιτών που τους οδηγεί σε δουλική και υποτακτική στάση.
- Η απαιδευσία του πλήθους.
- Ο εγωκεντρισμός και η προσπάθεια εξυπηρέτησης των συμφερόντων τους, αδιαφορώντας για το κοινό «καλό».
- Ο ωφελιμισμός και η διαίωσιση και με δική τους ευθύνη των πελατειακών σχέσεων.
- Η πολιτικοποίηση των νέων αργεί ή γίνεται υποτυπωδώς, ή σε κάθε περίπτωση, δεν καλύπτεται από την παρούσα μορφή εκπαίδευσης.
- Η εκμετάλλευση του λαού μέσω της προπαγάνδας και του σκόπιμου φανατισμού του σύμφωνα με τις εκάστοτε πολιτικές σκοπιμότητες.
- Η αδιαφορία και ο «ωχαδερφισμός».
- Η αναζήτηση και επίρριψη ευθυνών στους άλλους και ποτέ στους ίδιους.
- Η οκνηρία.
- Η έλλειψη υπερατομικής ευθύνης και συνείδησης.

➔ Η ηθική αλλοτρίωση των πολιτών προκαλεί την ιδιώτευση και τον εγκλεισμό τους στο μικρόκοσμο του ιδιωτικού τους βίου.

❖ **Γενικότερα προβλήματα που οδηγούν στην σύγχρονη πολιτική απάθεια:**

- Η εποχή των ασαφών ή «χρεοκοπημένων» ιδεολογιών. Η ίδια η δημοκρατία έχει χάσει το πραγματικό της νόημα.
- Η ελλιπής και προβληματική παιδεία των πολιτών: που δεν καλλιεργεί την κρίση τους, αποτυγχάνει στην ορθή πολιτικοποίηση και κοινωνικοποίησή τους, δεν τους παρέχει επαρκή πνευματική, ηθική ή πολιτιστική καλλιέργεια.
- Ο σύγχρονος τρόπος ζωής που ευνοεί ή προκαλεί
 - την απουσία ελεύθερου χρόνου λόγω υπερεργασίας
 - τους αγχωτικούς και ασθματικούς ρυθμούς ζωής
 - τη μαζοποίηση και αλλοτρίωση των πολιτών
 - τις προβληματικές μεταξύ τους σχέσεις.
- Η κατευθυνόμενη χρήση των Μ.Μ.Ε., η άσκηση προπαγάνδας με σκοπό τον προσανατολισμό των συνειδήσεων, τον εφησυχασμό και την παθητικοποίηση.
- Τα οικονομικά προβλήματα της σύγχρονης εποχής, η ανεργία, η φτώχεια, η εξαθλίωση, η ανάγκη επιβίωσης δεν αφήνουν κανένα απόθεμα στον άνθρωπο να ασχοληθεί με τα κοινά.
 - ➔ Όλα τα παραπάνω εξαντλούν τον άνθρωπο, τον εξωθούν στην εσωστρέφεια προκειμένου να μπορέσει να επιβιώσει και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της σύγχρονης ζωής.

Ζητούμενο 2: η σημασία της ενεργής συμμετοχής των πολιτών στα κοινά

❖ **για τον ίδιο τον πολίτη ως άτομο**

- ο πολίτης αυτοπροσδιορίζεται, γίνεται ο κύριος υπεύθυνος του εαυτού του, δρα με προσωπική βούληση και επίγνωση των συνεπειών των πράξεων του.
- αποκτάει σαφή και ξεκάθαρη άποψη για τα πράγματα, κρίνει την πραγματικότητα με ευθυκρισία και σύνεση.
- γνωρίζει με απόλυτη σαφήνεια τα δικαιώματα διεκδικώντας με την πολιτική του στάση την εφαρμογή και τον σεβασμό τους.
- γνωρίζει τις υποχρεώσεις του και έχει πλήρη συνείδηση της σημασίας της τήρησής τους για τη συλλογική ευημερία και πρόοδο, στους κόλπους της οποίας διασφαλίζεται και η προσωπική του ευτυχία.
- δεν καταδέχεται να αφεθεί στην επιρροή της μάζας και να υποβιβαστεί σε άθυρμά της, παρασυρόμενος σε αντικοινωνική και αντιδημοκρατική συμπεριφορά.

- υπογραμμίζει την παρουσία του, τονίζοντας ότι έχει επίγνωση της δύναμής του ως μονάδας σημαντικής σε ένα αδιάσπαστο σύνολο.

❖ για την κοινωνία

- το ενδιαφέρον των πολιτών για τα κοινά εξασφαλίζει την ειλικρινή και με επίγνωση συμμετοχή τους στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι, πράγμα το οποίο αποτρέπει φαινόμενα μαζικής κουλτούρας και συμπεριφοράς.
- η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά προϋποθέτει πολύπλευρη και σφαιρική ενημέρωση της κοινής γνώμης, με άμεση απόρροια την άσκηση κριτικής στα πράγματα με στόχο τη βελτίωση της κοινωνίας, την καλλιέργεια των θετικών πλευρών της και την απαλλαγή από τα τρωτά της σημεία.
- μέσα από τη δυναμική και ενεργή του στάση συμμετέχει στον περιορισμό και την αντιμετώπιση φαινομένων παθογένειας - όπως βία, εγκληματικότητα, ρατσισμός, εθνικισμός κ.α.
- η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά ενισχύει την μεταξύ τους θετική και γόνιμη αλληλεπίδραση, την διαμόρφωση συλλογικής ταυτότητας και συνείδησης και κατ' επέκταση την ισχυροποίηση της μεταξύ τους συνοχής.
- ενεργή συμμετοχή στα κοινά σημαίνει ενδιαφέρον για την συλλογική πρόοδο σε όλους τους τομείς, την οικονομία, τον πολιτισμό, τη πολιτική κλπ.

❖ Για την ίδια την δημοκρατία

- Ουσιαστικοποιείται η θεμελιώδης αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, χωρίς την οποία η δημοκρατία υποβιβάζεται σε κατ' επίφαση δημοκρατία ή ψευδοδημοκρατία.
- Προωθείται ο πλουραλισμός και η πολυφωνία, αφού ο ενεργός πολίτης ενδιαφέρεται να συμμετέχει στον ανοιχτό πολιτικό διάλογο όντας επαρκώς ενημερωμένος για τα πολιτικά θέματα και καταθέτοντας την εμπειριστατωμένη άποψή του.
- Μέσα από την ενεργή συμμετοχή στα κοινά εκλέγονται κυβερνήσεις πλειοψηφίας, ικανές να εκφράσουν τη λαϊκή βούληση.
- Ο ενεργός πολίτης ασκεί με πλήρη επίγνωση τα εκλογικά του δικαιώματα με αποτέλεσμα να αναδεικνύονται πολιτικοί αντάξιοι της δημοκρατίας.
- Ο ενεργός πολίτης αποτελεί δυναμική και απαραίτητη παρουσία για την εύρυθμη λειτουργία της δημοκρατίας δεδομένου ότι ασκεί κριτική, διαμαρτύρεται, αλλά και συγκαταβαίνει πειθαρχώντας στις αρχές της δημοκρατίας, συμβάλλοντας ταυτόχρονα έτσι στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής.

Φίλες και φίλοι,

Καταλήγοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι η Δημοκρατία είναι το πολίτευμα του οποίου οι αρχές αποσκοπούν στην καταξίωση και ευημερία των πολιτών του. Η ατομικότητα δεν θυσιάζεται στο βωμό της συλλογικότητας, αλλά ούτε και η συλλογικότητα συνθλίβεται από μία παρερμηνευμένη σε εγωκεντρισμό ατομικότητα. Εμείς οι νέοι οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε τη μεγάλη σημασία της υπερατομικής ευθύνης και συνείδησης και της αδιάλειπτης συμμετοχής στα κοινά για τη δημιουργία μίας κοινωνίας πραγματικά δημοκρατικής, πραγματικά προοδευτικής και φιλελεύθερης.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ - ΚΑΡΑΒΑΣΙΔΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

